

AVIZ
referitor la propunerea legislativă
privind parteneriatul civil

Analizând propunerea legislativă privind parteneriatul civil, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B377 din 4.09.2008,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect reglementarea parteneriatului civil, intervenția legislativă vizând stabilirea cadrului legal și a efectelor juridice ale acestuia.

Prin conținut și obiectul reglementării, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, iar în aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituție, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Semnalăm că, în anul 2002, a fost înaintată spre avizare Consiliului Legislativ o propunere legislativă privind recunoașterea concubinajului ca formă de conviețuire, care reglementa aspecte similare cu cele ale prezentului proiect. O deosebire de fond între cele două proiecte se referă la faptul că, în cazul de față, se dorește reglementarea și a parteneriatelor între două persoane de același sex, nu doar între cele de sex diferit.

Inițiatorul actualei propuneri legislative vizează crearea unui cadru legislativ derogatoriu de la regimul comun al căsătoriei. Totuși, sunt „împrumutate” de la această reglementare numeroase dispoziții,

precum impedimentele la căsătorie, nulitățile sau drepturile și obligațiile partenerilor, ceea ce ar putea crea o anumită confuzie în privința noii reglementări.

Semnalăm că, în prezent, reglementarea căsătoriei face obiectul unor reformări importante, reglementarea acesteia și a convenției matrimoniale, precum și a drepturilor și obligațiilor generate de aceasta, fiind propuse a face parte din Codul civil, aflat în procedură parlamentară. Pentru a evita atomizarea legislației în domenii similare, sugerăm ca intervenția legislativă să fie luată în discuție concomitent cu discutarea proiectului Codului civil.

3. Cunoscut și sub numele de concubinaj, coabitare sau uniune consensuală, parteneriatul civil reprezintă, potrivit Expunerii de motive, o relație de fidelitate între două persoane de sex diferit sau de același sex care își manifestă dragostea reciprocă și angajamentul pentru atingerea unor scopuri comune. Totodată, în instrumentul de motivare al propunerii legislative sunt evocate dispoziții ale unor state europene care au reglementat, sub diferite forme, respectivul parteneriat.

Semnalăm că dispozițiile evocate sunt eterogene în ceea ce privește reglementarea parteneriatului civil. Cuplurile formate din două persoane de același sex pot fi înregistrate ca parteneriate civile în țări precum: Andorra, Austria, Belgia, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Islanda, Irlanda, Luxemburg, Marea Britanie, Ungaria, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Suedia și, cel mai recent, Italia. Parteneriatul civil implică o procedura de înregistrare pentru cuplurile de același sex sau de sex diferit, care permite accesul la o serie de drepturi și de responsabilități ce decurg din decizia lor de a trăi împreună. State precum Belgia, Olanda, Spania sau Canada recunosc și dreptul la căsătorie al cuplurilor de același sex. În Albania, Azerbaidjan, Bulgaria, Cipru și în Grecia, cuplurile formate din două persoane de același sex nu pot fi înregistrate ca parteneriate civile. Reglementări diferite sunt și în privința posibilității adopției realizată de un cuplu format din persoane de același sex, majoritatea statelor interzicând acest lucru, cu excepția unor state precum Belgia, Olanda și Spania.

Totodată, potrivit Expunerii de motive, prin actuala reglementare se va reduce numărul copiilor abandonați și se va genera o reducere a numărului proceselor de divorț și partaj, asigurându-se și o mai mare protecție socială cuplurilor care în prezent trăiesc în concubinaj.

Semnalăm că, în fapt, înregistrarea unui parteneriat civil va genera în plus față de forma de concubinaj în care multe cupluri trăiesc în prezent, doar o obligație, și anume cea de a suporta cheltuielile comune, în raport cu mijloacele fiecăruia (art.10) și câteva drepturi: acela de a administra și folosi împreună bunurile comune (art.13), dreptul de moștenire asupra bunurilor de uz gospodăresc și asupra darurilor primite de cei doi parteneri pe durata parteneriatului civil, dreptul de abitație al partenerului supraviețuitor asupra casei de locuit precum și dreptul la pensia de urmaș. Nu este reglementată situația copiilor născuți în perioada parteneriatului civil, aceștia rămânând copii din afara căsătoriei. Ca urmare, nu beneficiază de prezumția de paternitate, filiația față de tată putând fi recunoscută, potrivit art.56 din Codul familiei, fie prin recunoaștere voluntară, fie prin hotărâre judecătorească. De asemenea, regimul juridic al probațiunii pentru perioada de conviețuire și posibilitatea prestării întreținerii către partenerul aflat în nevoie ori incapacitate de a munci, cu excepția incapacității care este rezultat al parteneriatului, nu sunt reglementate și nici nu se face trimitere la dispozițiile Codului civil sau al Codului familiei.

4. Pentru respectarea prevederilor alin.(2) al art.40 din Legea nr.24/2000 privind normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sugerăm introducerea după titlul proiectului a **formulei introductive**, în următoarea redactare:

„Parlamentul României adoptă prezenta lege.”

5. La definirea parteneriatului civil prevăzută la **art.1 alin.(2)**, semnalăm faptul că nu se precizează scopul pentru care este încheiat, lipsind astfel un element esențial necesar pentru a contura regimul juridic al acestui tip de contract. Fără precizarea acestuia, se poate ajunge la concluzia că orice contract încheiat între două persoane care conviețuiesc în baza respectului și sprijinului reciproc, a afecțiunii și egalității în drepturi poate fi încadrat ca fiind parteneriat civil.

Totodată, apreciem că este de reflectat dacă nu ar trebui reformulată această terminologie, astfel încât parteneriatul civil să fie definit ca un **acord** încheiat între două persoane fizice.

6. La **art.3**, propunem dezvoltarea normei, astfel încât să fie precizate clauzele obligatorii conținute de un astfel de acord de parteneriat civil, pentru a evita ca aceste acorduri să fie redactate de o

manieră insuficient de riguroasă, astfel încât să genereze litigii ulterioare.

Totodată, semnalăm că în situația în care Registrul pentru evidența parteneriatelor civile se ține de către fiecare notar public, fără a exista o evidență centralizată, poate genera în practică parteneriate civile în care partenerii să fie deja parteneri în alte asemenea uniuni. Propunem revederea normei. În acest sens, menționăm că legiuitorul francez a stabilit prin Legea asupra pactului civil de solidaritate că opozabilitatea față de terți a pactului civil se realizează prin înscrierea într-un registru ținut la tribunalul de la locul de naștere al fiecărui partener.

7. La **art.7 lit.b)**, pentru claritatea exprimării, trebuie reformulată partea de final, astfel:

„acestui, **pe de altă parte;**”.

Această recomandare o formulăm și pentru **lit.c)**.

8. La **art.8 alin.(1)**, pentru rigoarea exprimării, norma trebuie reformulată, astfel:

„(1) Încheierea unui parteneriat civil este nulă în afara liberului consimțământ, dat în scris în fața notarului **public**”.

9. La **art.11 alin.(2) lit.d)**, apreciem că prin utilizarea sintagmei „precum și alte asemenea bunuri”, norma devine insuficient determinată. Propunem precizarea expresă a bunurilor respective.

La **alin.(3) lit.c)**, pentru o exprimare specifică stilului normativ, trebuie înlocuit termenul „împlinirea” prin „satisfacerea”, mai propriu în context.

10. La **art.14**, pentru rigoarea redactării, între categoria actului normativ și numărul acestuia trebuie introdusă abrevierea „nr.”. Astfel, sintagma „Legea 416/2001” trebuie înlocuită cu sintagma „Legea **nr.**416/2001”.

Reiterăm această observație, în mod corespunzător, pentru toate situațiile similare din proiect.

11. La **art.15 alin.(1)**, apreciem că norma necesită precizări suplimentare, deoarece prin utilizarea sintagmei „un drept”, fără a se specifica natura și caracteristicile acestuia, face ca norma să fie echivocă.

La **alin.(2)**, pentru o completă informare asupra Legii nr.19/2000, după titlul actului trebuie introdusă sintagma „cu modificările și completările ulterioare”. Totodată, pentru

corectitudinea exprimării, trebuie înlocuită sintagma „și a legislației” prin „și ale legislației”.

Referitor la dreptul la pensie de urmaș al partenerului supraviețuitor, semnalăm că recent, prin Hotărârea Curții de Justiție a Comunităților Europene în cauza C/267/06 Tadao Maruko/Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen, publicată în JOUE nr.C128 din 24.05.2008, s-a decis că **un partener de viață de același sex poate avea dreptul la o pensie de soț supraviețuitor acordat în cadrul unui sistem de asigurare profesională.** Instanța națională trebuie să verifice dacă un partener de viață supraviețuitor se află într-o situație asemănătoare celei a unui soț beneficiar al pensiei de urmaș în cauză.

12. La art.18, deoarece Ordonanța de urgență a Guvernului nr.102/2005 a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.260/2005, sintagma „aprobată prin Legea nr.260/2005” urmează să fie înlocuită cu sintagma „aprobată **cu modificări și completări** prin Legea nr.260/2005”.

13. La art.19, pentru o corectă menționare a titlului Legii nr.21/1991, sintagma „Legea nr.21/1991 a cetățeniei române” trebuie înlocuită cu sintagma „Legea cetățeniei române nr.21/1991”.

14. La art.22 alin.(1), pentru claritatea exprimării, trebuie reformulat textul, în partea de final, astfel:

„... gravă a **celuilalt partener**”.

La **alin.(3),** semnalăm că sintagma „pot beneficia de maxim 5 zile de **absență de la serviciu**” nu este specifică stilului normativ. Totodată, norma este eliptică, deoarece nu se precizează dacă acestea sunt zile plătite, sau sunt fără plată. Propunem revederea normei.

15. La art.23 alin.(1) lit.c), pentru rigoarea exprimării, trebuie inserată prepoziția „prin” după sintagma „parteneriatului civil,”.

La **alin.(4),** este de reflectat dacă norma nu ar trebui completată și cu ipoteza copiilor adoptați pe durata parteneriatului civil.

16. Din punct de vedere structural, semnalăm că, având în vedere legăturile tematice care trebuie să existe între normele aceluiași capitol, **art.25-30** care se referă la **încheierea** parteneriatului civil nu trebuie incluse în același capitol cu normele **art.23** și **art.24** care prevăd **încetarea** parteneriatului.

Semnalăm, totodată că, mai întâi, trebuie reglementată încheierea parteneriatului civil și abia apoi încetarea sa.

Astfel, este necesar ca art.23 și 24 să fie prevăzute după normele de la art.25-30, ceea ce implică renumerotarea corespunzătoare a acestor articole.

17. La partea dispozitivă a art.25, pentru unitate terminologică, trebuie înlocuit termenul „încheiere” prin „înregistrare”.

La **lit.d)**, pentru rigoarea exprimării, trebuie reformulată partea finală a normei, astfel:

„starea civilă a fiecărei părți”.

18. La art.28, semnalăm că actul adițional se **încheie** în fața notarului, nu se **înscrie**. Propunem cuvenita rectificare.

19. La art.30 alin.(3), pentru unitatea redactării, cifra „2” din cadrul sintagmei „alin.2” trebuie încadrată între paranteze.

Totodată, apreciem că sintagma „venitul net din muncă” necesită dezvoltări, deoarece nu se înțelege asupra căror venituri se aplică norma.

20. La art.31 alin.(2), pentru o corectă și completă informare asupra actului normativ la care se face trimitere, sintagma „art.2 din Ordonanța nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, aprobată prin Legea nr.48/2002, cu modificările și completările ulterioare” trebuie înlocuită cu sintagma „art.2 din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare”.

21. La art.32, pentru stabilirea unei date certe, recomandăm reformularea textului în partea de debut, astfel:

„Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile ...”.

PREȘEDINTE
dr. Dragoș HIEȘCU

București

Nr. 1154/29.09.2008.